

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fr., 6 luni 5 fr. 50 cr., 3 luni 1 fr. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fr., 6 luni 4 fr., 3 luni 2 fr.
Pentru străinătate pe an 12 fr., 6 luni 6 fr., 3 luni 3 fr.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografică arhiepiscopalească Sibiu, strada Măceșilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măceșilor Nr. 43.
Epistolele nefrancațe se refuză. — Articuliile nepublici nu se însoțiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 fr., — de două ori 12 fr., — de trei ori 16 fr. rânduială de litere garsonod — și timbru de 30 cr. pentru 5e-care publicare.

30 Noemvre.

Cu cât ne găsim în situațiuni mai grele în ziua aceasta, cu atât mai mult aducerea aminte de bărbatul a cărei amintire se celebrează astăzi ne apare mai vie și mai liberă de sgura pasiunilor. În claritatea ei însă aducerea aminte din cestiune ne arată un lucru, care noi nu l putem prețui din destul; ne arată că marele Andreiu bar. de Șaguna, căci despre el e vorba, în timpuri mai grele de cum sînt cele de astăzi cu mână tare și cu braț înalt* a scos poporul său din starea în care îl apăsase îndelung și greu vitregitatea timpurilor...

Sîntem numai de nouă ani îndepărtați de timpul de când marele bărbat s'a mutat dintre noi și abia va mai fi cine-va între Români care se nu recunoască cât de puternică a fost mîna lui în toate căte erau încredințate și căte i se încredaua conducerii sale.

Cea mai frumoasă parte din istoria naționalității noastre este strins legată de viața lui. Și dacă a lăsat cineva o moștenire splendidă fiilor sei este moștenirea ce ne-a lăsat el în toate direcțiunile.

Dacă vom sci să ne folosim de această moștenire situațiunea de astăzi ni se va țura foarte mult și greutatea ce ni se pun în cale vor fi delaturate.

Se înțelege că precum toate greutatea din lume, așa și cele ce ni se opun nouă astăzi în forme diverse nu se pot delatura ele de sinele. Nu era nici pe timpul marelui bărbat nu mai o simplă putere magică cu care sciea el delătura și îndepărta prejudețele, și nedreptățile ce se aședase ca o lavă împetricită și ca o țărăniță înțelenită deasupra drepturilor unui popor. Principiul era înainte de toate forța ceea ce nouă ni se pare acum ca o magie și perseveranța în ur-

mărirea principiului și a consecuențelor lui.

Forța aceasta moștenită de noi urmași, mînuindu-o și noi cu aceeași rigoare și cu aceeași perseveranță, credem că ar fi imposibil ca se nu putem ajunge la vre-un rezultat.

Principiile însă dacă e se aibă efectul lor trebuie se fie viue, luate din viață, în care se se concentreze toate interesele vitale ale unui popor. Principiile aceste nu trebuie se fie substituite cu idei care seamănă cu ideile egite afară din toate referințele actualității. Aceste omoară și mai face și ridicul (ca politica contelui Chambord, providențialul regalismului francez sub standardul erinului), ear cele dintăiu dau viață și putere.

Dar și principiile cele mai salutare, dacă nu sînt spriginite de consimțământul unanin al acelor pentru cari au să se pună în lucrare, rămân fără de efect. Unire sub standardul lor este cea a doua parte indispensabilă, care trebuie se concureze neștirbita. Numai conlucrarea armonică a acestor factori produc rezultatele cele mari.

Situațiunea în care trăim astăzi nu numai îndeamnă, ci demandă în mod imperativ ca așa se urmăim și noi în toate afacerile noastre de importanță.

Aducerea aminte de acel mare bărbat vom serba mai demn dacă ne va inspira hotărîrea ca în toate cauzele noastre mari de ori ce natură să purcedem după modelul cel' am dice, infalibil, care ni l-a lăsat acel vrednic bărbat în toate privințele.

Astăzi când n' avem de a amesteca politica militantă nici afie cestiunii militante într'o amintire solemnă, nu intrăm în cestiuni speciale. Cu de acestea ne ocupăm în toate zilele.

Ne mărginim așa dară la un lucru care de și este mai mult o abstracțiune, cuprinde esența tuturor afacerilor concrete, cu care avem să ne luptăm în toate zilele.

Se ne întemeem dar procedura noastră pe principiul de viață și sănătoase și se le urmăim în unire și în armonie frățească și asupra rezultatului nu ne va rămâne nici o îndoaială.

Și dacă e vorba de principii noi avem mult să căutăm după ele. Să deshidem cartea vieții, întemeiată de marele Andreiu și le vom afla acolo.

N' avem dar decât se ne conformăm acelora și se stărîm în armonie pe lângă dînele, și neajunsurile de căte ne plîngem astăzi vor dispărea ca negura înaintea rașelor soa re lui.

În chipul acesta ne vom arăta, pre lângă toate celelalte, și demni adoratori ai memoriei celei mai scumpe ce am putut avé în viața noastră națională bisericească.

Revista politică.

Sibiu, în 29 Noemvre.

Din casa deputaților Ungariei avem se înregistrăm erări un scandal. Continuându-se dezbateră bugetului statului (ministeriul de comunicațiune) deputatul Zichy rectifică unele din afirmațiunile deputatului Thaly privitoare la regularea fluviilor și canalurilor. După aceste și după votarea fluviului Drava până la Zekany și până la vîrsarea în Dunăre, în fine după respingerea regulării Murului în regia statului, la secțiunea „erogate de tranzițiune” pentru Tisa și Criș ia cuvîntul Rohonczy ca se denunțe unele abuzuri la arendarea de lucrări publice.

Secretarul de stat Hieronymi combatte cu date statistice denunțările lui Rohonczy.

După unele rectificări din partea lui Thaly replică Rohonczy închinnd cu cuvintele „că în minister se află o bandă de miși, a căror cap e secretarul de stat”. (Tumult mare. Strigări: la ordine!).

Prezidentul dice că expresiunile deputatului sînt neparlamentare, necuviincioase și vătămătoare.

Rohonczy: Rog casa de iertare, dar pe Hieronymi nici odată. (Mișcare).

Secretarul de stat Hieronymi declară purtarea lui Rohonczy mișlească.

Intervenind dep. Fekete, ministrul de comunicațiune și deslușind lucrul în contra afirmațiilor lui Rohonczy incidentul se închide și se ridică ședinta.

Dacă nu alt fel, dice „Telegraful” dar cel puțin printre picături, „Neue Freie Presse” găsece ocașinea să țină pe cetitori săi în curent asupra stării cestiunii dunărene și asupra conferenței ce este vorba să se intrunească la Londra spre a se ocupa de această cestiune. Ast fel în numărul său dela 5 Decem. citatul diar ne aduce următoarea veste:

„În privința conferenței ce trebuie să se intrunească la Londra pentru cestiunea dunăreană, aflăm că încă nu s'au trimes invitațiuni formale pentru această conferență. Cabinetul din St. James a făcut demersuri spre a afla dacă cele-lalte cabinete sînt dispuse a lua parte la conferență. Prin cercurile diplomatice din Viena se vorbece că cei de aici au dat deja un răspuns afirmativ. De alt-mintrei conferența nu se va ocupa numai cu prelungirea mandatului comisiei dunărene europene, ci va avea să rezolve și toate cestiunile de amănunte pendente. Ast-fel dar la masa canteferențiară dela Londra, delegații vor trebui să se ocupe cu afacerile comisiiuni miste, cu afacerea Chilei și cu întinderea jurisdicțiunii comisiiunii dunărene europene până la Braïla”.

Tot „Neue freie Presse” ne spune că prin cercurile diplomatice din Viena se mîntăie credința, că misiunea dlui de Giers la Berlin și Varzin, și apoi la Viena, constă numai și numai în aceea de a sonda ambele cabinete aliate, cam ce atitudine ar lua

FOIȚA.

Români, întemeiatorii imperiului al doilea bulgar, al Asanizilor 1186—1257.

(Urmare.)

Cumcă însă mișcarea care, dela 1186 începînd, a dus la ridicarea unui mare imperiu vlahic, a pornit dela Vlachi, ear nu dela Bulgaria se înțelege, și cumcă acest imperiu se numește în mod impropriu bulgar n'o spune numai Ansbertus, căruia cu tot spiritul său foarte exact de observație, i s'ar putea atribui, străin fiind, o concepție eronată a raporturilor naționale. Într'un mod tot atât de hotărît concordă cu el unul din cei mai buni martori ai ăilelor acelora, Choniatul Niketas³⁾ precum și autorul german al cruciatelor imperatului Frederic. El arată că frații vlachi au fost acia, cari au resculat întregul popor al Vlachilor, de cari se țineau

și ei²⁾ și-i înseamnă pe Asanizi ca Vlachi, nu ca Bulgari.

E înainte de toate necesar de a privi mai de aproape darea de samă a Choniatului de vreme ce a fost contimporan cu rescoala Vlachilor, și de vreme ce ca cunoscător eminent al evenimentelor din timpul său¹⁾ merita o deosebită recunoaștere.

El cunoașe aședările lor, ăice că sînt Mysii, Moesianii de odinioară numeșce pururea Vlachi⁴⁾ pe frații Petru și Asan, amintește cauzele rescoalei lor, destinge pe Bulgari de Vlachi, pe cari frații voesc să-i miște la o rescoală comună și anume cu intenția de-a nimici pe Romaei⁵⁾ încoronarea lui Petru de cătră sine însuși în orașul Pristhlava, rășbioul în-

țăiu cu Vlachi și cum într'aceasta Petru și Asan fură gonii cu ai lor peste Istru și cum se amestecară acum cu Skyti (Cumanii) învecinări⁶⁾ încât în rescoala aceasta se ivește și un al treilea component etnic constituit: Blachii, Bulgarii, Cumanii. Blachii se supuseră în aparență împăratului Isaak Angelos, care neglignia de a sferăma cu totul rescoala și le dete prin aceasta Blachilor puțința de a se reguleze și de a izbucni din nou. Cum se întempla aceasta, Asan se întoarse cu puternic sprigin din partea Cumanilor și acum ținta sa era de a face din Blachi și Bulgari un singur imperiu precum fusese și mai înainte. Acesta a fost așa dar stadiul al doilea al ridicării. În lupta proximală Petru și Asan răpiră flamura imperială și hainele împăratului și se

împodobiră cu ele.⁷⁾ Apoi urmă un nou resboiu cu Blachii⁸⁾, lupta împăratului cu Blachii și Cumanii la Berrhoea, prinderea soției la Asan și predarea fratelui său Ioan ca ostatec; rășbioul fu rîu purtat. Când campucele Constantinios Apasietes îi observă împăratului Isaak, că oastea nu se poate lupta tot într'un timp și în contra Vlachilor și în contra foamei, împăratul puse să-i scoată ochii. Blachii ce făcuse țările lor inaccesibile, pustieau împreună cu Cumanii, provinciile romane, împăratul perdu, la 1190, oastea și podoaba capului său (Kăav⁹⁾). Descrierea ce face Niketas o face despre purtarea împăratului Isaak Angelos, confirmă pe deplin ceea ce tot el relatează, cumcă frații vlachi nu doreau nimic mai mult decât păstrarea acestui împărat¹⁰⁾, a că-

¹⁾ Το ἔθνος ὅλον ἀνασαισταντες, Πέτρος τις καὶ Ἀσαν ὁμογενεῖς καὶ ταυτοπόροι p. 482.

²⁾ Συνεπόμενον γὰρ καὶ ἀπὸς βασιλεῖς (Isaac Angelos in dăile resboiu cu Vlachii) ὑπογραμμάτων, pag. 518.

³⁾ pag. 482, 485.

⁴⁾ τοὺς δὲ γὰρ συλλαβατομειόμενος κατὰ πόλεμον καὶ ἔσρωρε, ἀλλ' ἀποσφάττειν καὶ καταστάνειν ἀνηκέως p. 486.

⁵⁾ Și mai tărîgu trecură Cumanii cu Vlachi peste Istru în Thracia, ceea ce-ar trebui se dovodească îndestul, ca Vlachi ai Cumanii locuiau la un loc pe malul drept al Dunării, Niketas p. 663.

⁷⁾ Local e foarte demn de țint minte: την τὴν Νύσαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν διαπραστειν εἰς ἐν ἀνάγκησιν ὡς πάλαι ποτὴ ἦν p. 489.

⁸⁾ τοὺς χριστοῦφ ἔσρωτα τοὺς Καίσαρος — καὶ τὰ γλῶσσοι p. 496.

⁹⁾ δεύτησαν κατὰ τῶν Βλάχων ἐξόμησης, p. 516.

¹⁰⁾ p. 569.

¹¹⁾ ὡς αὐτῶν βασιλεῶντων (Angeli) εἶτι καὶ εἶτι τὰ τῶν Βλάχων προσειδωσούσι τε καὶ μερηνθίσασαι, p. 572, 573.

ele față cu ideea de a se întruni o conferență europeană pentru regularizarea afacerii egiptene, la care când negocierile directe dintre Franța și Anglia asupra acestei afaceri ar da un rezultat negativ. Guvernul rus ar fi de părere că stabilirea Angliei în Egipt va avea de consecență o întindere însemnată de putere a imperiului indo-britanic în orient. Din o asemenea întindere de putere ar rezulta și pentru celelalte puteri trebuința să se caute în alte direcțiuni compensațiuni pentru restabilirea echilibrului. În Varzin s'a vădit înclinarea de a aproba teoria lui de Giers dar în același timp i s'a observat, că în acest caz Italia ar trebui mai cu deosebire să fie despăgubită pentru amăgirile de până acum. Rusia și-ar căuta despăgubirea sa dincolo de Balcani prin unirea Rumeliei Orientale cu Bulgaria, pe când Austria ar trebui să se mulțamească cu lămurirea relațiilor sale în Orient re-mase până acum neregulate. Întru ceea ce privește pe Italia, apoi privirile ei sunt de mult îndreptate spre coastele Tripolitani unde speră a găsi o despăgubire pentru Tunis și Egipt. Apoi „Neue freie Presse“ încheie zicând:

„Să înțeleg de sineși că dăm această versiune asupra misiunii lui de Giers sub toată rezervă ce merită o afacere atât de delicată în momentul de față, când negocierile asupra Egiptului sunt încă pendite; totuși nu ne putem abține însă de a observa că, într-un articol pe care l'am publicat asupra călătoriei diplomatice a d-lui de Giers, am spus vederi care sânt aproape identice cu cele de sus.“

Cefitorii noștri, continuă „Telegraful“, își aduc negreșit aminte că am reprodus mai dălele trecute o declarațiune a jiarului oficios german „Leipzig Grenzboten“, care afirmă că între Germania și Austro-Ungaria există o alianță în scris după toată regula și în toată formă. Astăzi însă, jiarul „Pester Lloyd“, un organ tot atât de oficios și care se inspiră adese ori dela comitele Andrássy(?), autorul acestei pretinse alianțe în scris desminte afirmațiunea oficiosului „Grenzboten“ și apoi adaugă:

„Este de temut că din această conferență se nu iese decât o înțelegere asupra destiniunilor. În ori ce caz încă, dacă marile puteri vor avea a se ocupa acolo și de destiniunile de amănute ale afacerii dunărene, strămutând astfel comisiunea dunărenă dela Galați la Londra, ele vor trebui să invite și pe România, fără de care nu se va putea lua nici o hotărâre atât în privința comisiunii miste cât și în

privința celorlalte destiniuni pe care le enumeră „Neue freie Presse“.

„Fiind că aceste relațiuni intime există de mai mulți ani, apoi este lesne de înțeles că, în cursul afacerilor dălicate, ele își-au găsit confirmarea lor și în documente; dar în același timp este admisibilă și presupunerea, ba chiar bine de înțeles, că bărbații conducători ai ambelor monarhii, după ce au profitat de ori-ce ocaziune spre a discuta personal și într-un chip amănunțit aceste relațiuni, nu o neglijată de a șterge în promemorii rezultatele acestor discuțiuni, care vor servi ca și conducători și pentru urmașii lor. Astfel tâlmăcim noi cel puțin declarațiunea jiarului „Grenzboten“, că alianța este încheiată după toate regulile și formele și a că înscrisă în documente. Ea nu se întemeiază însă nici-decum pe o aparență. Ea se întemeiază pur și simplu pe adevăr.“

O nouă societate de maghiarizare.

„În Ungaria o liniște și pace!“ Întrebunțarea limbilor nemaghiare în societate, în adunări publice, în adunări comitatense, în școală și în biserică e ortată, ba e garantată prin lege“.

„Esercitarea administrațiunei și justiției e concredută, în mare parte, de din sus până jos în mâni de a funcționarilor nemaghiari.“ „Fiecare naționalitate poate lucra neconturbată la desvoltarea sa cu mijloace adecuate puterilor, însușirilor și a instituțiilor proprii.“ Cu alte cuvinte. Elementului nemaghiar din Ungaria nu i se face nici o greutate în desvoltarea și cultivarea sa națională. Și dacă nu e maghiar, are, și i se garantează, drepturile, ce compet fiecărui cetățean. „Una însă dorim dela naționalitățile nemaghiare: să se simtă ca maghiari, se fie patrioți buni adică se păstreze cu jaluzie și scumpătate relațiunea în care trebuie să stă față cu statul unit maghiar“. Unul pentru toți și toți pentru unul!“ Acesta e rostul presei maghiare, așa strigă cele dela „Pesti Napló“ și cu ei o parte considerabilă a presei maghiare, făcând abstracțiune dela „Ellenzek et consortes“ căroră credem le facem onoare, calificând cele scrise în ele de nebunii. Și pentru ce rostul acesta? Pentru ca streinii, cari n'au ocaziune a vedea starea lucrului cea adeverată din Ungaria, să nu dea creșterea celor ce se aud despre purtarea maghiarilor față cu naționalitățile. Streinii, chiar și dacă le umblă rău naționalităților nemaghiare din Un-

ria, să fie seduși a crede că naționalităților nemaghiare din Ungaria însule poartă vina la toate nenorocirile, ce vin asupra-le. Motivul că diarele maghiare scriu așa precum scriu e: a seduce opiniunea publică în privința stărei lucrului din Ungaria și a discreditat în afară pe naționalități. Mistificarea adeverului succede numai până oare când. Dela o vreme se fii cât de precut toți se prinde cu ocau cea mică. Mai ușor, dacă însuși te tradezi fie și numai prin neconsecuția.

„Pesti Napló“ trâmăbiță în toate părțile, că tractare mai omenoasă ca naționalitățile din Ungaria nu întimpină nimenia în toată lumea. Abia dăce aceasta și eată ne aduce secrea că în Neutra s'a înființat o nouă societate de maghiarizare. Scopul societății e: „a răspândi între poporul slovac și german din părțile din sus ale Ungariei spirit patriotic maghiar și limba maghiară“. Din toate câte se scriu în „Pesti Napló“ se vede, că patriot maghiar e numai acela, care se maghiarizează pe sine, își maghiarizează familia sa și îndeamnă a se maghiariza toți acei-a, asupra căroră are influință. Pătruns de spirit patriotic e numai acela, care se lapadă de naționalitatea sa; căți nu fac aceasta nu sânt patrioți buni și nu merită a fi considerăți și a fi tractați omenesce, cu atât mai vortos, căci nu respectează relațiunea în care se află față cu statul maghiar. Naționalități așa dară nici nu există în Ungaria decât sub firmă maghiară și dacă totuși nna sau alta din naționalități își ridică capul și își recură dreptul de asistență fără tutoraț neîndreptătit, aceea face demostrațiuni nepatriotice, nu e patrunșă de spirit patriotic și nu merită considerăte.

Stând lucrul astfel nu mai e nici o îndoaială, că câte se scriu prin foile maghiare la adresa streinilor sânt, domol și, mistificări. Aserțiunea că naționalitățile ar purta vină la nenorocirile ce le întimpină în Ungaria, purtându-se cu tendențe periculoase ideii de stat maghiar, e pretect ridiculos căci și dorința de a exista ca naționalitate însă e privită din punct de vedere maghiar ca delict.

Pe cale oficială nu se mai lucră așa cu deadină la maghiarizare, căci s'a deochiat. Să înființază însă societăți cu scop de a maghiariza oare-care ținut în a cărui centru rezidează societatea.

În Nr. 331 (1 Dec. a. c.) a lui „Pesti Napló“ ni se spune, că s'a mai înființat o societate de maghiarizare în Neutra.

Inițiativa o a luat principele Odescalchi, deputat dietal, con-

chemând pe 28 Nov. o conferență în Neutra. Încă din 27 Nov. au sosit mai mulți oaspeți ce s'ie parte la conferență. În ziua aceasta s'a ținut o conferență prealabilă.

Cindat lucru că între toate persoanele adunate, nu dai nici de una, care se nu stea în serviciul guvernului.

Afară de funcționar judiciari, comitatensii și comunali alte persoane nu se însuflesc pentru atari idei.

„Pesti Napló“ pune cu numele pe cei adunați, ca și când ar voi se i-recomandă deosebitei considerări a guvernului.

În 28 Nov. sau prezentat în sala comitatului din Neutra peste 200 bărbați. Ședința s'a deschis prin președintele Odescalchi, care destăruă în cuvinte nimerite scopul societății înființându și roagă adunarea: a conpune astfel de statute, pe baza căroră să se înfiorească societatea și săși poată împlini chemarea.

Vice-comitele din Turocz, Lehoczy ca referite, presentează proiectele de statute publicat în foaia „Felvidéki Nemzetör“, discutat în conferența prealabilă și se roagă pentru primirea lui. Secțiunea primă se ocupă în patru paragrafi cu titlul, reședința și scopul societății. Ca titlul se recomandă: „Felvidéki közmívelőési egyesület“, ca reședință: „Neutra“. Activitatea societății se va estinde asupra Comitatelor: Pojon, Neutra, Trentsin, Arva, Turocz, Liptau, Altshol, Neograd, Hont și Barș, și va avea de scop crescerea poporului nemaghiar din acele comitate în spirit maghiar-național și lățirea limbei și a datinilor maghiare. Spre ajungerea acestui scop se vor înființa din mijloace proprii orfanotrofii, grădini de copii (sistemul Froebelian) și școli elementare și școli superioare; și vor premia învățătorii, cari se vor binemerita în direcțiunea aceasta și se vor produe cu cărți și haine copii seraci.

Se primi apoi cu unanimitate propunerea; de a se estinde activitatea societății și asupra teritoriului cetăților libere regesi: Pojon, Șemnit și Dile.

Relativ la numirea societății s'ie născut dezbateri înfocată.

Judele reg. Zachar, propune: Societatea se poarte numirea: „Societatea culturală maghiară din părțile de sus, ca se fie evident, că scopul societății e: maghiarizarea cetățenilor nemaghiari Referentele e contra adausului „maghiară“. Scopul și limbă oficioasă arată, că societatea nu poate fi decât maghiară. După o discuțiune detaiață se decise omitera adimentului: „căci dacă s'ie primă criteriul, că societatea e maghiară“.

rii incapacitate garanta Vlachiilor și amicilor lor skythicii victoria armelor. Cetele lor nu se puteau oare înarma cu armele pe care Romaeii figuri le pierdeau în strimtoriile munților, și pe cari le luau dela Romaei omenii lor ce se cătăreau ca și caprele?). Ei, Vlachi și Cumani sânt aceia cari luptă mereu cu oștirile lui Isak Angelos?), Vlachi sânt acei cari invig?) Ei prefac Tracia într'o pustietate, ei deramă orașele,ucid pe locuitorii sau i vënd în robie în mare depărtări; ogor, pădure și vie, orice semătură și sădire pier, și singurul rod al ridicării noului imperiu din Trnwo este nimicirea culturii romaeice și a rassei romaeice, ori pe unde numai o pot stărpi Vlachi și Skythii, Cumani.

1) Însă nu Bulgari, ci Vlachi și Cumani.

2) Niketas III, 8.
3) I. c. p. 589, 600, 612. Niketas acie însuși că „Ivayzōs (Ivanko) o numele vlahic pentru Iohannes, Acesta a fost ucigașul lui Asan 1196... pag. 625, 643, 691, unde protindinea Vlachi și Cumani unși se lupta în contra Romeilor și unde în sfârșit au și pe Ruși în contra lor. Blaznoi xai Zvolzoi, pag. 824, 837, 862.

manii. Tracia trebuia să devie o visuină pentru animale sălbatice.) Un indicu nu puțin semnificativ în privirea Vlachiilor, cari acum jneau rolul cel mare și n'aveau așăzî numai din a dreptă Dnării, este că la disoluțiunea imperiului romaeic al lui Angelos, și la în temeierea unui imperiu latin, nu se nasc state nouă grecesci numai în Nicaea, Herakleia, Sinope și Trapezunt ci Sguros Leon întemeiază unul în Korinth și Nauplion.) Chamaretos Leon în Sparta, Michail din neamul sebotocratorului Ioan în Nica-poli și Durazzo (Epidamnos), marchizul latin Bonifaciu în Thessalonie și Thessalia inferioră, ear în Thessalia superioră, care acum se chiamă Vlachia-Mare, se ridică un alt principe, pe care Niketas nu îl citează cu numele. Dar și Francul Robert de Clary, cari au scris în limba franceză lupta Latinilor cu Grien, Grecii, și care descrie luarea Constantinopolului, la 1204, nici el cunoașce pe inamicul de moarte al Latinilor și Romaeilor, Iohannes, alt-

4) Niketas III, 14, 15.

5) pag. 841.

tel, decât sub numele de Johans li Blaks *) și tot așa l' numesce pe nepotul și urmașul lui, după ce sf. Dimitrie ucisesse pe cel întâiu în Octomvrie 1207 în timpul odihnei noapte. Erau regi ai Vlachiei, rois li Blakie. În același chip se esprimă Geoffroi de Villeharduin: Iohannis li rois de Blakie; dar întrebunțază și espresia le roy de Blakie et de Bourgie.) Traducătorul neofrancez și-au permis însă libertatea neistorică de a face din el le Bulgare sau roy de Bulgari, ceea ce apoi a trecut în cărțile naaste de istorie. Chiar acolo unde Geoffroy spune despre roi de Blakie, traducătorul pune roi de Bugares.) Geoffroy nu vorbesce ca Niketas de

6) Hropf, Chroniques greco-romaines p. 83.

7) I. c. p. 80 dar curând după aceea iar le rois de Blaque. Comp. p. 84, 87, 88 91, 95, 99, 100.

8) Michaud et Poujoulat, nouv. Collection I. Astel pag. 88, 89. Pe drumul Salonicii marchinul Bonifacio a venit într'o vilie la Blache* (de sigur țara numită de Ansbert Blachia) pag. 66.

(Skiți, ci de Cumani și Vlachi.) Locuitorii prinși ai orașelor romaeice să tăresc, după porunca regelui Ioan în Blaquie, în închisoare. Încet încet să aude vorbinduse dela 1206 începând și despre un Țariu al Vlachiilor și Bulgarilor *) curând apoi numai despre unul cuman.

Și Henri de Valenciennes, urmașul lui Geoffroi de Villeharduin, vorbesce regulat de Blas et Comains *) el menționează că Escas, vărul domnitorului peste Blas et Comians, anume Burille, este vasaal al împăratului Enrie, pentru Blaquie la Grant. (Va urma.)

9) pag. 78, 79. Unde Geoffroi spune: Johanni, le roi de Blakie et de Bourgie; pag. 89, se substituie: roy de Bulgarie Asmenea pag. 92. În loc de Iohannis p. 90 se substituie: le roy de Bulgarie.

10) H Comains p. 81. I. Comains et li Blac et li Grien, pag. 82, 90, 91. Afară deaceia mai învțăm: din Geoffroy că Popliane (Manicheans) se supusesse regelui Vlachiilor p. 90.

11) p. 93, 94. Aci însfârșit traducerea franceză d'ice Vlachie.

12) p. 102.

13) Michaud I. p. 121. Traducerea franceză ear d'ice: les Bulgares et les Comains.

s'ar recunoască tot odată, că în Ungaria ar pute exista și alte societăți cu asemenea scopuri, spre e. slovace, germane, sârbe și române, cari se aibă de scop lătrarea culturii slovace, germane etc. O atare îndreptărire nu se poate admite.

„Noi am înscris pe standardul nostru, conținând referențele, un scop patriotic, voim se lucrăm ca cetățeni maghiari în interesul patriei noastre, procedura noastră însă nu trebuie se poarte timbrul lui de rasă. Voim se trăim cu compatrioții nostri de altă limbă în unire ca strămoșii nostri. Nu pretindem alt ceva dela ei, decât ca și ei să își iubescă patria ca cum o iubim noi și, ei se învețe limba statului. Prin primirea criteriului „maghiar” mărginim activitatea societății.

Advocatul Bangha e contra referentului. Strămoșii nostri ție Bangha au comis mare greșală fiind că nu au maghiarizat naționalitățile. Ei însuși sau desbrăcat de caracterul lor maghiar. Bangha doarece ca să se numească societatea „maghiară”, căci scopul nostru e a maghiarisa pe cetățenii nemaghiari, dorim că să devină toți maghiar după limba și sântământ. Pe maghiar îl caracterizează franchețea, se spunem franc ce voim și dacă vom acerba prin franchețea noastră pe naționalități, ne vom lupta din toate puterile și putem fi siguri de a învingere. Să nu ne rusinăm a ne numi maghiari, căci acela, care se rusinează de numele „maghiar” e patriot rân.

Libertiny vorbește pentru Arany și Todor contra referentului. Advocatul Toth atrage atențiunea adunării la impregurarea, că numirea e un ce neesențial, n'ar trebui să provoace discuțiune așa detăiată. În ceea ce privește scopul societății sântem cu toții în clar. Dacă vom puredi în modul după cum am început, vom da ocașiune contrariilor nostri spre ași pute desvolta puterile contra noastră. Am perdut și așa timp prea mult, să nu mai jertfim un discutiuni superflue. Să primim proiectul referentului.

Procurorul reg. Czenkey, respinge acusa lui Bangha: că toți căți se declară pentru votul referentului se rusinează de a fi maghiari. Noi nu voim, ție Czenkey, a provoca luptă între Maghiari și Slavi, ci dorim a încheia frățietate cu Slovaci. Voim să scutim pe popor de agitarii, cari îl conduc la ură cătră patrie și îl atăță contra Maghiarilor. Să mergem numai pe calea, pe care au mers strămoșii noștri; aceia au apărat în decurs de seculi patria aceasta și au păstrat caracterul maghiar. Ar fi cu nedreptul, dacă am învini pe strămoși, că ei ar fi fost lăsațori. Nu'i consult se sumuăm pe slovaci, germani și pe alte naționalități, ca acestea să se vadă îndemnați a privi în noi inimici și a se alia în contra noastră. Noi onorăm limba lor maternă, pe aceea nu voim să li luăm. Dorim numai se fie patrioți buni și se învețe limba statului. Dacă vom numi societatea înființândă „maghiară” peste puțin o să ne pomenim cu societăți slovace, germane etc. de cultura, și o să ajungem chiar aceea, ce nu dorim. Czenkey aprobă votul referentului.

Vorbirea lui Czenkey avu efect, cu toate acestea majoritatea se declară contra votului referentului și drept numire a societății se primii: „Societatea culturală maghiară din părțile de sus.”

Relativ la scopul societății propuse Kaszay tipărește de cărți slovace patriotice spre a pute paraliza în modul acesta influința panslavistică. Polgar propuse spriginirea de teatre. Ambe propunerile s'au respins după deslușite date de referențele și de adv. Toth.

Ceilalți paragrafi s'au primit cu puține modificări. La §. 6 a propus Zacher, că nu numai majoreni ci și juminea entusiasmata să se primească de membri ai societății. Polgar cere ca nu numai cetățenii din Ungaria ci și maghiarii din străinătate să se primească de membri ai societății.

Szulovsky și referențele în contra acestor propuneri. Scopul societății e, ce e drept, ași căștiga vadă, a lucra cu mijloace morale și a fi condusă de caracterul oamenilor serioși. Societatea trebuie să dispună însă și de venit, căci numai aceasta îi asigură o basă solidă. Pe minoreni nu i poți constringe la contribuiri, apoi cu entusiasmul singur nu faci școli. Din motivul acesta și cer statutele, ca de membri ai societății să se primească numai majoreni.

Încât pentru participarea streinilor, aceasta nu se poate admite din motivul, căci nu voim ca la cultura noastră se contribuie streini, bună oră „Schulverein uri și societăți moscovitice rusești cu bani. De astfel de lucruri nu voim să știu, ca nu ași mune se fi silit a recunoaște îndreptărire sprijinului german și rusec. Propunerea se primi cu unanimitate.

În decursul conferenței sosită telegrama grătulătoare dela deputatul diețal, Ștefan Rakovsky, dela corpul învătășitor, dela orfanotrofii din Altschl-Liptau și dela cetațea liberă reg. Szabolca.

În genere interesul pentru societate e mare; chiar agronomi de pe sate au luat parte la conferență. Numai Capelanul din Neutra și clerul protestant a lipsit.

Acestea le scrie „Pesti Napló” despre noua societate de maghiarizare.

De mare lucru s'au spusat maghiarii! Vor se face; se creze patrioți. Le putem spune înainte, că până nu vor da mai întâi dovadă, că ei sânt măestri în lucrul, de care s'au apucat, toată șforta le va fi zadarnică. Nu ne prinde mirarea, că se fac astfel de lucruri în Ungaria, precum e și societatea, de care ne fu vorba. Fie care corporațiune, în a cărei sînt sînt semidocti, face câte o nelăcută, și fie-care națiune ca elemente renegate govinistice comite câte o nebulnie. N'am fi creșut însă nici odată, că națiunea maghiară să se lase a fi dusă de nas de nesce trași împinși, veniți din sinul altor naționalități, cărora le pare de sigur bine, că au scăpat de ei. Elementul nemaghiar nu s'au opus nici odată pretenșiunii de a înveța limba statului. Dacă rezultatele în direcțiunea aceasta sânt încă sporadice, sînt chiar maghiarii de vină. Să ne lase numai în pace, și ne vom da silința și o vom înveța, și fără societăți de maghiarizare. Că n'am fi patrioți buni și maghiarii s'ar vedă îndreptățiți a forma societăți spre scopul desvoltării patrioțismului între naționalitățile nemaghiare: e o încașunare, pe care o respingem cu indignațiune. Declaram că astfel de patrioți precum doarece cei dela „Pesti Napló” și urzătorii societății maghiaritoare nu vom deveni nici odată și aceasta chiar în interesul statului maghiar unit. Noi nu voim se scim de groapă, ce o sapă maghiarii Ungariei, patriei, pentru care sîntem gata a ne da viața.

Austria și România.

În cele următoare reproducem un articol din „Confederazione latina”, din care vor avé cetitorii nostri ocașiune a vedé cum se judecă lucrurile dela noi în străinătate.

Eată articolul:

Nemții prin a cuprinde prea mult riscă de a perde mult. Pe cât se glorișcă cu învătătura, cu știința po-

litică, militară și încă cu o genealogie strălucită, pe atât de mult se înșală.

Bismarck, în care se răsună toată fala și puterea germană, voese să joace un joc foarte periculos pentru țeara sa. După ce a înșosit preponderanța latină sau franceză la Sedan, să oprese cât va lăsașă rasa latină, a cărei servitute o ține în mână, a se desbina și a se infuria, și gânditor și lacom întoarce privirile sale spre Rusia. Dacă ar reuși a supune cu un alt Sedan casa imperială a Rusiei, dacă ar reuși să smulgă Baltica, Polonia, Finlanda, pe câmpurile acoperite cu cadavre ruse și slave s'ar ridica o coroaană mult mai strălucită ca coroana imperială a Germaniei: atunci imperiul german s'ar înălța peste toată Europa. Ceia ce Carol V. n'a putut să îndeplinească, o va face Bismarck la sfârșitul secolului XIX. Și totuși politica germană de astăzi e pacea, e unirea și studiul profund și continuu a ajunge la o altă Sadova, la un alt Sedan.

Cinci-șeci de ani Prusia lucră în secret pentru a abate pe Habsburgii și Bonapărți. Acum foarte puternică nu are trebuință de o jumătate de veac, îi ajunge mult mai puțin contra Romanofilor pentru a se scula și a gonii Rusia din Europa și de a germanisa peninsula balcanică. Așa că țerile latine desbinate între sine vor deveni cu mai multă ușurință pradă învingătorului.

Nu sîntem pentru panslavism; îl urăm din tot sufletul. Privim cu un, ochiu ner scopurile și Knutul rusec care se ridică în contra libertății moderne, dând nasceră la mistificațiuni în dauna independenței Europei.

Cu toate acestea nu ne place acest imperiu universal de stat al Germaniei. Nu trebuie să placă Latinilor, nu trebuie să placă Maghiarilor, nici altor state mai mici ca și Latini ar fi absorbiți de imperiul Germaniei; nu trebuie să placă nici chiar Austriei destinată a dispărea ca și noi sub imperiul german.

Deci ne surprinde îndestul că imperiul Austro Ungar, — care totare să piardă dintr'o victorie definitivă a Germanilor asupra Rusiei, — ajută acest period fatal. Imperiul Austro Ungar ar trebui ca în contra Slavilor și în contra unirei germane să se razeme pe poporul latin și pe cel maghiar și unii gialți amenințați de asimilațiune sau germană dacă Germanii înving sau slavă dacă înving Rușii

Maghiarismul nu se poate salva de cât în unire cu rasa latină luptându-se împreună în contra inimicului navalilor. Acest adevăr care se vede la prima privire n'a pătruns încă mințea Maghiarilor cari urmează a ne dreptăți și a face rân Latinilor sau Românilor, cari sînt în imperiul lor și cari formează statul român. În contra Turcilor atunci când erau puternici, Habsburgii crează colonii militare. În contra Rusilor n'au trebuință de a crea colonii militare de oare ce le găsesc deja gata la Dunăre, acei mai oameni de stat, cari au fost anticii nostri părinți Români. Colonile militare despre Rusia sînt vitejii soldați ai regatului Românice.

Și Austria scie ce fel de soldați sînt Români, cari îi umesc vederea. Și Maghiarii ca Români sînt între soldați cei mai bravi ai lumii. Și părăsească ura antică și să se unească spre comună apărare. De oare ce ni se pare că nu e prudent, afară că e nedrept ceea grămadă de pretențiuni austriace asupra Dunării, în propriul pământ al României. Și totuși un Frances, un Latin, un rân Latin, Barrière, fu autorul straniei și lase propuneri a independenței latine.

Ni se pare ceva asemenea cu ocupațiunea eventuală a Piacenței făcută în tratatul din 1875 în favoarea Austriei și Piemontului și care nu ție-

nuse la alt ceva de cât a nasce ura în Piemont în contra Austriei, poate nu principul dar scântea rebelului independenței. Imperiul Austro Ungar să vadă să nu și creze la Dunăre o nouă cestiune a Piacenței; pare-se că un temperament mai drept va pute să prevaleze de oare ce Kalnoy amintind propunerea Barrière adogă că soluțiunea trebuie să fie în așa mod în cât se satisfacă fie ce parte. Noi dorim: O cestiune „Piacența” la Dunăre de formă equivocă, afară de a vătămă cu totul independența unui valoros și nobil popor latin cum e Românul dispune acele țeri e în contra Maghiarilor și îi obligă a face cauză comună cu Rușii. Și această nu mi se pare a fi politică sagace austriacă, cel mult ar putea fi o politică copiată după a lui Meternich adică fatală pentru acela care o escută.

Nu credem, după cum crede Castellar, cum că Rușii vor învinge. Cum am spus deja în cartea noastră din 1867 ne temem că și Rușii și Slavii au să esă cu cap spart sau cel puțin să atingă Sadova și Sedanul lor. Nici Rușii și Slavii nici imperiul univ ersal lângă noi.

Marele fapt politic al cancelarului german constă într'a disolva țeara pe care voese a o ataca.

Isolă pe Austria și triumfă, izolă pe Francia, băgând banuți în capul lui Gladstone și triumfă, ași cauta a isola pe Rusia făcând loc Engliterii în Egipt.

Și marele cancelar lingusește până și pe Francia pentru a o ținea departe de Rusia; voese să o atace izolată un miros de praf de pusca care că năvalesce peste orizontul Europei.

Nu scim dacă un alt sacrificiu de cadavre l'va opri: e însă datoria publiciștilor de a înșcuiți și dacă e posibil, de a opri de oare ce rebelul nu numai e flagelul umanității, dar e victoria reacțiunii asupra lumii.

Cât despre Maghiari și Români vor peri și unii și alții sub mâna învingătorului. De aceea să se cunoască Maghiarii și Români și să scape naționalitatea lor, amenințată de a cădea în mâinile Rușilor sau a Germanilor; e vreme dela lăsa la o parte vechile certe și necivila vasalitate; e vreme ași stringe cuamicie mâinile.

Varietăți.

* (Ședința publică) a societății „Andrei Șaguna” de a seară a avut un succes splendid. Dl Dr. P. Barcan ca conducător al societății poate fi mândru de aranjamentul programei și escutării.

Publicul a fost foarte numeros și în cea mai mare parte public ale.

După o într'oducere de dl. conducător a urmat numai decât „cuvântarea ocașională”, după impregurări bine întocmită și tot așa și rostită de V. Tordășanu. Corul (de bărbați) din opera „Fluerul magic” de Mozart s'a prezentat foarte bine. Acustica salei cam înguste și îndesute de public făcu ca tenorul se apară ceva prea ascuțit, dar numai în unele locuri. Solurile „Nor de vijelie” de Humpel, „Cu pace se fiți voi” de Schubert au fost propuse bine, cel dintâiu de Petru Șpan, al doilea de Ibraft Popovici, amândoi tenori. „Cântec de jertfă de Beethoven, cântat de Isais Popa înse a plăcut mai mult pentru organul cel limpede și propunerea cea clară și sigură a cântărețului. Acompaniarea pe piano a escutat-o dl Dima cu dexteritatea bărbatului despecialitate. Corul din urmă „Între peatra Detunată” ca atare a făcut impresiunea cea mai bună prin întonarea cea deplină armonică.

Disertațiunea „Desbinarea confesională...” și declarațiunea lui V. Șaffcu de deosebire cea din urmă (Sentinela română de V. Alecsandri) și în

